

Benas Ulevičius norėjo susigadinti karjerą dainuodamas apie Dievą

Publikuota: 2011 liepos 25d. Rubrika: [Kultūra](#) / [Asmenybė](#)

15min.lt

Mato Noreikos/15min.lt nuotr. / Benas Ulevičius

Neseniai Palangoje, viename klube vyko neįprastas renginys, pavadinimu „Krikščioniška diskoteka“. Kyla du klausimai – kas tai yra ir kam to reikia? Ar tikintieji pradeda slėptis nuo išorinio pasaulio, o gal šis religijos išėjimas „į gatves“ yra normalus reiškinys? Apie krikščionišką

populiariąją kultūrą kalbamės su Vytauto Didžiojo universiteto Katalikų teologijos fakulteto dekanu, krikščioniško metalo grupės „Quest Rising“ lyderiu ir krikščionių-neformalų forumo *Army777.lt* įkūrėju Benu Ulevičiumi.

– Kaip ir kada prasidėjo krikščionybės atėjimas nuo vargonų, altoriaus, lotynų kalbos į pasaulietinę kultūrą – visa tai, ką mes dabar galime pavadinti krikščioniška populiariąja kultūra?

– Krikščioniška populiarioji kultūra prasidėjo kartu su krikščionybe. Visais laikais įvairiose krikščioniško gyvenimo srityse buvo praktikuojamos skirtingos krikščionybės išraiškos. Prieš porą savaičių Londone, Britų muziejuje, žiūrėjau į pirmųjų krikščionių reikmenis, daiktus, kurie visai nėra liturginiai indai ar kiti šventiems tikslams naudoti dalykai. Tai tiesiog svarstyklių svarsteliai, įvairūs buitiniai įrankiai. Ant visų jų įrėžti tai Jėzaus inicialai, tai kryžiai, tai kažkoks krikščioniškas simbolis. Pirmą kartą gyvai mačiau tuos paprasčiausius buitinius daiktus. Apėmė jausmas, kad tuometiniai krikščionys taip didžiavosi savo simbolika, tikėjimu, jog norėjo tartum kokį *grafitti* ant sienos raižyti tuos simbolius visur ir visomis aplinkybėmis. Tie simboliai kreivi, neprofesionalūs, netobuli, bet tiems žmonėms, atrodo, buvo tiesiog labai gera matyti tuos krikščioniškus ženklus. Mano žiniomis, visais laikais egzistavo ritualinės krikščionybės išraiškos, jos dažniausiai buvo praktikuojamos bažnyčiose, maldose.

Greta buvo ir įvairūs pasakojimai apie krikščionybę, kalbami pačia įvairiausia kalba – visokiausiais piešiniais, vaidinimais, gatvės muzika. Greta profesionalios, liturginės poezijos gyvavo ir kažkokios dainuokos, kalambūrai, kuriuos nuoširdūs krikščionys savo lygmenyje kaip mokėjo, taip ir kūrė. Su krikščionišku roku yra lygiai taip pat. Kaip jis atsirado? Kartais mums atrodo, kad pamokslininkai norėdami pasiekti jaunimą mokėsi groti gitaromis ir taip gimė krikščioniškas rokas. Bet tokiu būdu būtų atsiradęs labai prastas rokas. Dažniausiai roko muzikantai, kuriems tokia išraiška buvo labai sava – jie mąstė roko kategorijomis, jie taip atrodė, taip ir gyveno – atsivertę į krikščionybę pajusdavo nenumaldomą troškimą sugadinti savo karjerą dainuojant apie Dievą, apie Jėzų Kristų. Neatsispyrę šiam troškimui jie pavertė savąjį roką krikščionišku.

– O Lietuvoje?

– Lietuvoje lygiai taip pat – vos tik atsirado tikinčių žmonių tarp roko muzikantų, atsirado ir krikščioniškas rokas. Aišku, Lietuva yra katalikiškas kraštas, o katalikų bažnyčia yra institucinė, inertiška (nes didelė) – čia pokyčiai vyksta greitai. Todėl Lietuvoje krikščioniškas rokas atsirado pirmiausia neseniai gimusiose protestantiškose bendruomenėse, kurios buvo laisvesnės savo išraiškos priemonėmis. Katalikų bažnyčioje krikščioniškas rokas pirmiausiai pasirodė tose bendruomenėse, kurios palankiai vertino roko muziką, pavyzdžiui, pranciškonų. Jie visada išsiskyrė neformaliu braižu, nebijojimu priimti netipines išraiškos priemones, noru ieškoti aiškesnių ir paprastesnių būdų skelbti evangeliją. Būtent pranciškonų globoje 1990-aisiais gimė tokios grupės kaip „Tau“. Mūsų pačių – grupės „Quest Rising“ – pirmasis pasirodymas taip pat įvyko pranciškonų vienuolyne Kretingoje. Pamenu, ten repetavome tuo

metu vienintelėje tokioje profesionalioje katalikiškoje studijoje ir Velykų renginyje smagiai ir šauniai sugrojome tris dainas. Tebeturiu šio koncerto video įrašą.

– Bet ar populiariojoje kultūroje krikščioniški liturginiai tekstai nėra subanalinami, ar netampa kartais tiesiog *popsu*?

– Mano giliu įsitikinimu, nereikėtų painioti liturginės erdvės su roko scena. Aš pats asmeniškai myliu tradiciją. Man labai gera matyti galingą tradiciją, o tokią gali patirti tik tada, kai ji pernelyg neatmiešta kitomis tradicijomis. Šiuo atveju mes kalbame apie roko sceną ir liturginę erdvę. Roko scena nepritaikyta liturginei muzikai, liturginė erdvė neskirta roko muzikai. Garso operatoriai labai gerai žino, kad beveik neįmanoma įgarsinti roko koncertą bažnyčioje, nes ji nepritaikyta tokiam skambesiui, ji pritaikyta kito pobūdžio muzikai. Aš labai džiaugiuosi, kai bažnyčioje girdžiu liturginį giedojimą, o po to galiu eiti į koncertams skirtą salę ir išgirsti krikščionišką roką. Sakyčiau, kad liturginėje erdvėje geriausiai skamba ritualinė muzika. O kalbėdamas apie banalumo pavojų, dažnai drįstu laikytis nepopuliaraus požiūrio – mano galvoje nėra tokios sąvokos, kaip „kičas“, nes, mano manymu, nei vienas iš mūsų neturime iš aukščiau suteikto autoriteto kažkokią išraiškos priemonę pavadinti kičine, mažiau ar daugiau vertinga. Tiesiog yra žmonės, kuriems tai yra sava išraiška, kuriems tai yra gražu. Jiems patinka tos ryškios spalvos, saldūs Jėzaus paveikslėliai, ir, jeigu tai sutvirtina jų tikėjimą, tai yra labai gerai. Pavyzdžiui, liaudies liturgijoje tas vadinamasis kičas labai gerai atrodo. Nes žmonės patys jį sukūrė, nutapė, tai gimė iš jų tikinčios ir mylinčios širdies.

– Ar galima teigti, kad krikščioniškame roke, *gospelle*, krikščioniškoje *pop* muzikoje pakylėtumas, kurį žmonės klausydami ir atlikdami jaučia, gali ateiti iš, sakykime, šv. Dvasios, ar tiesiog ta muzika yra gerai „padaryta“? Ar tai tam tikra prasme nėra apgavystė? Žmogus juk nepajaus to paties klausydamasis liturginių giesmių ir girdėdamas jam patinkančią muziką.

– Pasidalinsiu savo asmenine nuomone. Manau, kad egzistuoja tik vieno tipo muzika, kuri gimė ieškant, kaip įjungti žmogų į Dievą. Tai – ritualinė muzika. Skirtingose religijose ji yra skirtinga, bet dažnai pasižymi panašiais bruožais – joje daug pasikartojimų, jos ritmika paprasta, ji pritaikyta giedoti tiek vadovui, tiek didelei miniai ir dažnai atliekama be instrumentų. Katalikų bažnyčioje tai yra litanijos, maldavimai su atliepais, savotiški „liturginiai rypavimai“, grigališkas choralas ir vadinamasis liaudiškas giedojimas. Ritualinė muzika dažniausiai nėra ta, kurią klausydami pradėdame kaip mat linguoti į ritmą ir trypti koja dėl jos teikiamo greito juslinio malonumo. Tačiau ją atlikdamas ilgai, kartodamas, žmogus yra įtraukiamas ir, galiausiai, nenori liautis. Tuo tarpu visa pramogų muzika yra skirta sužadinti greitą emocinį malonumą. Tai tarsi greita energijos injekcija, reguliuojanti nuotaiką, teikianti tam tikro tipo pakylėtumą. Tokia muzika pagaminta tiesiogiai nesiekiant įtraukti žmogaus į Dievą. Ji siekia kito tikslo – suteikti emocinį malonumą, atsipalaidavimą arba tam tikrą greitą įtampą, kuri klausytojui yra maloni. Tokią muziką galima naudoti giedant apie Dievą, bet jos poveikis visada išliks miglotas – mes taip niekada ir nesuprasime, ar tai yra Dievo veikimas, ar tiesiog emocinis pakylėtumas.

Johnas Bon Jovis puikiai žino, kaip sukelti tas emocijas, kurias giedodami charizminę gitarinę giesmę patiria tikintieji. „Aerosmith“ žino, kaip sukurti baladę, kuri pakeltų mus į emocinę

aukštumą. Nesakau, kad tai blogai, nesakau, kad bažnyčioje nėra tam vietos. Tik sakau, kad tai nėra ta jau minėta ritualinė muzika ir ji negimė šimtmečius ir netgi tūkstantmečius ieškant, kaip paveikti žmogaus sielą, kad ši taptų atviresnė Dievui. Krikščioniško roko atvejis dar paprastesnis. Aš visuomet sakau, kad grupė „Quest Rising“ dainuoja ne Dievui, bet apie Dievą. Krikščioniška grupė nesistengia niekam įrodyti, kad jos dainos yra kažkaip tiesiogiai šv. Dvasios įkvėptos. Kita vertus, Dievas yra visuose geruose dalykuose, tad jis greičiausiai savaip yra ir mūsų muzikoje bei pasirodymuose.

– O tai kaip čia išeina: Dievas yra visur, tai jei aš nueinu į paprastą ir į krikščionišką diskoteką, tai pastarojoje Dievas yra labiau, ar jis yra ir ten ir ten? Ir tuomet kam ta krikščioniška diskoteka reikalinga?

– Pavadinimas „krikščioniška diskoteka“ yra nesusipratimas...

– Jūs tokioje buvote!

– Aš tokioje buvau, bet mes neturėtume viso to vadinti „krikščioniška diskoteka“. Antraip tektų kalbėti apie krikščionišką dušą, krikščionišką arbatą... Kuo skiriasi krikščioniška diskoteka nuo nekrikščioniškos, jeigu ten mes šokame tuos pačius šokius? Gal būtų geriau tokią diskoteką vadinti „krikščionių diskoteka“ arba „diskoteka krikščionims“, ar „krikščioniškos muzikos diskoteka“. Čia yra vieta, kur susirenka krikščionys – galbūt jie klausys krikščioniškos muzikos, gal ne, bet iš esmės, tai ta pati diskoteka, tik su kitokiais žmonėmis. Galbūt ir su kitokia muzika, kuri skamba įprastai, bet turi su krikščionybės pasaulėžiūra derančius tekstus. Todėl aš balsuoju už pavadinimą „diskoteka krikščionims“. Kad ir kaip tai keistai beskambėtų.

– Tuomet kam tada jos apskritai reikia, jeigu skiriasi tik žmonės?

– Panašūs traukia panašius. Žmonės mėgsta susiburti pagal savo pomėgius. Pavyzdžiui, nesunku įsivaizduoti krikščionišką jachtklubą, kuriame krikščionys po plaukiojimo jachta pasilieka puodeliui arbatos ir kalbasi apie tikėjimo patirtis. Taip ir „diskoteka krikščionims“ yra proga krikščionims susitikti neformalioje aplinkoje. Pagaliau vaikas čia gali susirasti fainą krikščionę merginą, o mergina – fainą krikščionį vaikina, gali prasidėti šauni draugystė. Tai labiau socialinis dalykas. Aišku, tokioje diskotekoje ir etika bus kita – gal bus mažiau arba visai nebus alkoholio, gal nebus „snukių daužymo“, jei merginą, kurią tu nusižiūrėjai, šokti pakvietė kitas.

– Bet ar tokiu būdu krikščionys neužsisklendžia, nepasilieka savo bendruomenėse, nes jiems bausis tas išorinis pasaulis su bausiomis diskotekomis, kur visi daužo snukius? Jie renkasi į savo mažas diskotekėles, ir taip pralaimi du dalykai – pralaimi krikščionys ir pralaimi išorinis pasaulis, netekęs tų, galbūt etiškenį gyvenimą praktikuojančių, žmonių. Ar tai nėra analogija su krikščionišku roku? Štai grupė „U2“ – jie tikrai nėra krikščioniško roko grupė, daug jų dainų yra tiesiog apie meilę, kartais ir apie narkotikus, tačiau kartais jie dainuoja ir apie Dievą. Taip jie išlieka krikščionys, tačiau neužsibarikaduoja siaurame žanre.

– Manychiau, kad nereikėtų supriešinti – galima turėti abu dalykus. Jauni žmonės turi daug laiko, jie gali pasirinkti tą diskoteką, kuri jiems patinka, o gali lankyti ir visas diskotekas kartu. Šiandien mes dažnai kalbame apie alternatyvas – „diskoteka krikščionims“ ir yra tiesiog kitokia diskoteka. Nėkelčiau šio klausimo taip dramatiškai. Diskoteka nėra toks dalykas kaip tėvynė ar motina – gali drąsiai rinktis pagal savo skonį arba nesirinkti visai. Kalbant apie roko grupes, būti krikščioniška grupe yra pašaukimas. Ne kiekvienas tikintis muzikantas pašauktas tiesiogiai dainuoti apie Dievą, tai yra pašaukimo ir pasirinkimo dalykas. O gal ir negalėjimo dalykas. Krikščionys muzikantai, pasirinkę dainuoti apie Dievą, dažniausiai pralaimi komercine ir pripažinimo prasme. Todėl čia galioja taisyklė: jei gali nedainuoti apie Dievą, tai nedainuok.

Tie, kurie dainuoja, turbūt negalėjo nedainuoti, jiems tai buvo taip svarbu, taip ypatinga. Kita vertus, Vakaruose jau senokai yra susiformavusi krikščioniško roko scena, ir kai kurie muzikantai tiesiog renkasi šitą kryptį. Jei esi krikščionis metalistas, tau gali patikti visa ta krikščioniško metalo scenos kultūra, kur daug septynetų, kryžių, kur labai tiesmukai ir kartais net militaristiškai dainuojama apie žmogaus dvasinę kovą, gyvenimą su Dievu. Kai kuriems muzikantams visa tai imponuoja, jei renkasi šitą etosą, skambesį, specifinę krikščioniškos scenos kultūrą. Savaimė suprantama, čia kalbame apie krikščionis atlikėjus.

– O kaip dėl atsiribojimo?

– Be abejo, tai yra tam tikras atsiribojimas – tu negali turėti abiejų dalykų iš karto. Ne viena grupė išmėgino abu šiuos kelius. Pavyzdžiui, „Evanescence“ pradėjo karjerą kaip krikščioniška grupė, bet jiems pasirodė, kad taip jie užsisklendžia, atsiriboja nuo platesnės publikos, tad buvo nuspręsta pasirinkti pasaulietinės grupės kelią. Tas pats nutiko su „U2“. Kitos grupės daro priešingą pasirinkimą. Pavyzdžiui, atvirai krikščioniški „P.O.D.“, Brian Head Welch (buvęs grupės „Korn“ gitaristas), visa metalcore scena, kur vedančios grupės yra krikščioniškos – „Underoath“, „Deamonhunter“, „Devil Wears Prada“, „As I Lay Dying“ ir kt. Tai grupės, kurios padarė ekstremalų sprendimą įsipareigoti krikščioniškos grupės įvaizdžiui, tekstams, netgi nepriekaištingam krikščioniškam gyvenimui – juk žvaigždės yra nuolat persekiojamos paparacių ir įkyruolių, kurie seka, ar grupės nariai elgiasi taip, kaip dera krikščioniškai grupei.

– Bet jei klausytojas nėra krikščionis, jis tokios grupės tiesiog nesirinks, nes jie krikščionys.

– Kita vertus, jei krikščioniškai grupei pasiseka, ji yra daug didesnė ir įdomesnė bomba, nei šiaip gera grupė, kuri kartais padainuoja apie Dievą. Kalbu apie tokias grupes kaip amerikiečiai „Stryper“, kurie 1986 – 1988 m.m. išleido platininius tapusius albumus, ne vienerius metus ištikus mėnesius nesitraukė iš „MTV“ ekranų, išstumdami net Michael Jackson dainas. Visi žinojo „Stryper“, jų klausė net ir nekrikščionys, nors grupė visiškai tiesmukai dainavo apie Dievą ir Kristų, o atrodė ir skambėjo kaip puiki glam metal grupė. Panaši ir „P.O.D.“ istorija. Krikščioniškam pasauliui tai buvo ypatinga galimybė prabilti – „jūs klausotės „P.O.D.“? Bet ar žinote, kad grupės nariai atvirai vadina save praktikuojančiais krikščionimis?“ Kiekvienos grupės istorija – skirtingas nuotykis, skirtinga rizika, skirtingas kelias ir skirtingas šansas.

– Kokia yra situacija Lietuvoje?

– Lietuvoje galioja panašios taisyklės. Tačiau Lietuvoje neturime to, ką turi amerikiečiai – krikščioniškos scenos tradicijų, krikščioniškų televizijos laidų, krikščionių prodiuserių. Kol visa tai susiformuos, jei apskritai ateis tokia diena, krikščionys muzikantai patirs nemažai vargo. O profesionalių krikščioniškų grupių bus nedaug. Taip pat Lietuvoje vis dar diskutuojama, ar krikščioniui apskritai gali būti priimtina pramogų pasaulio etika? Nes pramogų pasaulyje galioja savos taisyklės, kurios krikščionio požiūriu dažnai yra tuščiaavidurės – pavyzdžiui, reitingų siekimas, kartais visiškai kvailomis priemonėmis stengiantis atkreipti į save dėmesį. Bet kokia kaina. Net ir krikščioniškoms grupėms tenka daryti kažką ekstremalaus, kad jos būtų pastebėtos. Turbūt ne rokeris krikščionis to nepakęstų, negalėtų to išverti. Bet kadangi rokeriui šis pasaulis pažįstamas, jis gali bent dalinai prisitaikyti prie šio išlikimo žaidimo, neprarasdamas krikščioniškos tapatybės. Vis dėlto toks gyvenimas dvasine prasme pavojingas. Populiarumo siekis nebuvo ta vertybė, kurią savo mokiniam siūlė Kristus. Kiekvienas krikščionis atlikėjas grumiasi su iššūkiu – kaip būti tikru rokeriu ir praktikuojančiu krikščionimi kartu.

– Patiriate nemažai vargo?

– Na, jei grupė siekia tik išgarsėjimo ir šlovės – taip, vargas būti krikščioniška grupe Lietuvoje. Bet jei tiesiog nori dalintis savo muzika ir būti žinomas fanų rate, gali būti visiškai laimingas. Tai mes ir turime. Ir ne vien mes, bet ir kitos krikščioniškos grupės – „Gyvai“, „Apaštalai“, „Aukštyn bures“ ir kitos. Šiandien, interneto epochoje, galima nuveikti tikrai daug net ir nedalyvaujant vadinamojoje „didžiojoje“ Lietuvos scenoje.

Kalbino: Matas Noreika
